

sk

Európska únia
Regionálna politika

info regio

panorama

| Č. 25 | Marec 2008 |

**Regionálna politika,
trvalo udržateľný rozvoj
a klimatické zmeny**

Obsah

Regionálna politika, *trvalo udržateľný rozvoj* a *klimatické zmeny*

Trvalo udržateľný rozvoj a regionálny rozvoj - od klimatických výziev k energetickým opatreniam

Klimatické zmeny a ich dopad na spôsob výroby a spotreby sa v narastajúcej miere stávajú jadrom politiky trvalo udržateľného rozvoja.

Regionálne prispôsobenie sa klimatickým zmenám: výzva európskeho územného plánovania

Pre Európanov je veľmi dôležité, aby včas zaviedli adekvátne a úsporné adaptačné opatrenia na zabránenie alebo zmiernenie možných škôd, ktoré môžu klimatické zmeny spôsobiť ľuďom a ekologickým systémom.

Regióny spolupracujúce na trvalo udržateľnom rozvoji

Sieť „Zozelenenie programov regionálneho rozvoja (Greening Regional Development Programmes – GRDP)“ vyvinula produkty, ktoré pomáhajú verejným inštitúciám dodávať plnú vážnosť environmentálnym otázkam v miestnom a regionálnom rozvoji.

EFRR v akcii: Spojené kráľovstvo, Rakúsko, Grécko, URBACT

Od základu: Poľsko

Správa: Na správnej ceste k nízkouhlíkovej ekonomike

Východ Anglicka je jedným z mála európskych regiónov, ktorý pravdepodobne splní nové a ambiciózne ciele stanovené Európskou komisiou týkajúce sa redukcie uhlíka.

Od základu: Kanárske ostrovy (Španielsko)

INTERREG v akcii

Fotografie (strany): Európska Komisia (1, 3, 4, 5, 6, 15), LIFE projects (3, 4, 5, 6, 7, 8, 9), Mark Passmore (10, 11), South West Regional Office (12), Ecodyfi (13), Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau (13), ANATOLIKI S.A. (13), Commune Napoli (13), EEDA (16, 28, 29), Dong Energy A/S (17), Instituto Tecnológico de Canarias (20), ASECOR (21), Stadtreinigung Leipzig, Vital Signs project (21), GTK (21).

Obálka: Projekt na rieke Nestos: priehrada Thissavros pre zavlažovanie a energetické potreby (v spolupráci s Bulharskom), Drama, Grécko.
Ďalší prispievatelia: Pierre Ergo, Jean-Luc Janot.

Vydavateľ: Ana-Paula Laissyová, Európska Komisia, GR pre regionálnu politiku.
Tento časopis je vytlačený v anglickom, francúzskom a nemeckom jazyku, na recyklovanom papieri.

Tematická dokumentácia je k dispozícii v 22 jazykoch Európskej únie na stránke:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm
Názory vyjadrené v tejto publikácii sú názormi autorov a nevyjadrujú nevyhnutne názory Európskej komisie.

Trvalo udržateľný rozvoj a regionálny rozvoj – od klimatických výziev k energetickým opatreniam

Klimatické zmeny a ich dopad na spôsob výroby a spotreby sa v narastajúcej miere stávajú jadrom politiky trvalo udržateľného rozvoja. Sú preto dôležité pre regionálny rozvoj a predstavujú úplne nový výzvu, ale aj príležitosť pre európske regióny v súvislosti s ich schopnosťou inovovať a vytvárať nové pracovné miesta.

Rozľahlý fotovoltický systém, ktorý zo slnečnej energie vyrába 530 MWh elektriny v Blonse, Rakúsko.

„Trvalo udržateľný rozvoj“, ktorý v sebe zahŕňa rovnováhu medzi ekonomickými, sociálnymi a environmentálnymi záujmami, je dlhodobým základným cieľom európskej politiky. Avšak prednosť teraz dostáva jedna významná výzva: klimatické zmeny¹. Hoci procesy vedúce ku klimatickým zmenám sú spojené s mnohými oblasťami (vzduch, voda, pôda, biodiverzita) a mnohými sektormi (doprava a stavebníctvo, priemysel a poľnohospodárstvo), jeden kľúčový prvok vyčnieva nad ostatné – energia. Energia je silno závislá na fosílnych palivách, ktoré nielenže najviac prispievajú k skleníkovému efektu, ale ich zvyšné zásoby sú obmedzené.

Táto situácia znamená, že EÚ je závislá na externých dodávkach energie a je vystavená cenovej nestabilite.

Preto dáva zmysel, že energetika a klimatické zmeny sa nachádzajú na poprednom mieste medzi siedmimi výzvami uvedenými v Stratégii trvalo udržateľného rozvoja (STUR) EÚ, ktorú Rada Európskej únie prijala v roku 2006. Ďalších šesť výziev identifikovaných v STUR je trvalo udržateľná doprava, trvalo udržateľná spotreba a výroba, ochrana prírodných zdrojov, zdravie, sociálna inklúzia a demografia, a globálna chudoba.

(1) Zelená kniha Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Prispôbovanie sa klimatickým zmenám v Európe – možnosti pre činnosť EÚ (COM(2007) 354 final); a projekt PESETA – Dopady klimatických zmien v Európe: <http://peseta.jrc.es/>

Prvá správa Komisie o stratégii trvalo udržateľného rozvoja

22. októbra 2007 prijala Európska komisia svoju prvú správu o pokroku STUR². Hoci je v tejto oblasti stále len mierny pokrok, vývojové trendy v politike EÚ a v národných politikách je viac povzbudivý, najmä v oblasti energetiky a klimatických zmien. Nová integrovaná politika, ktorú prijala Rada v marci 2007, hrá hlavnú úlohu medzi významnými opatreniami podniknutými na európskej úrovni. Takmer všetky členské štáty prijali stratégie na boj s klimatickými zmenami.

Deň bez áut v Bruseli, Belgicko.

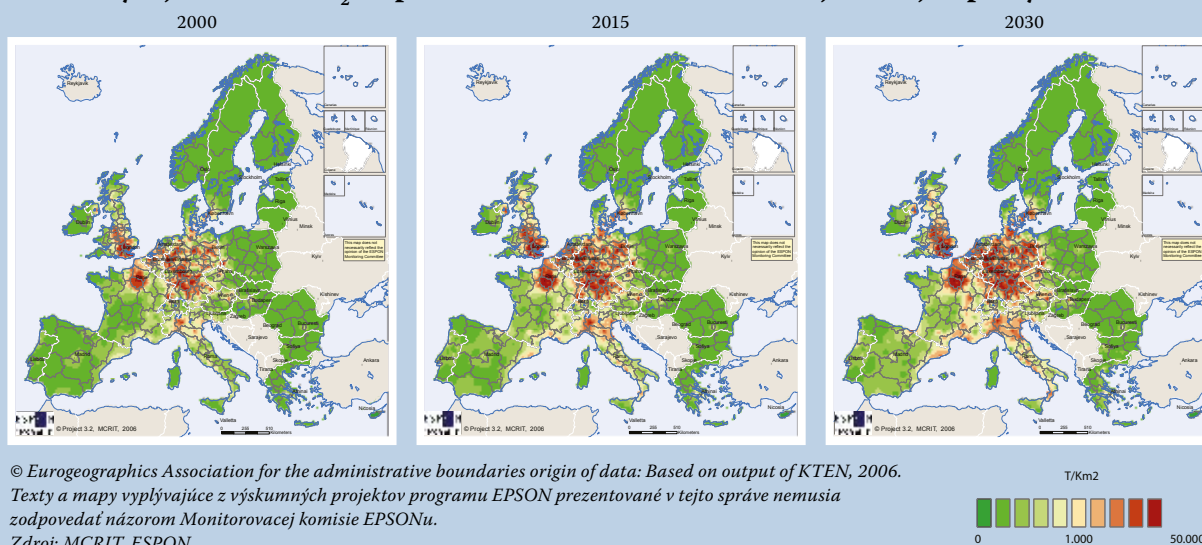
Na rozdiel od iných sektorov a napriek zlepšeniam prevádzkových vlastností vozidiel, emisie skleníkových plynov produkované dopravou i naďalej narastajú v súlade s HDP. V oblasti trvalo udržateľnej výroby je širšie vyhodnocovanie výsledkov náročné. I keď narastajúci počet spoločností poskytuje trvalo udržateľné produkty a služby, zvyšuje sa počet iniciatív na podporu ekotechnológií a ekologických označení, stále však existuje významný nevyužitý potenciál. Pokiaľ ide o otázku prírodných zdrojov, situácia je odlišná a komplexná, so skutočnými obavami o niektoré oblasti, ako napr. kvalita pôdy, biodiverzita a morské zdroje.

Energia a regióny: štúdia Európskeho parlamentu

Štúdia³ vydaná v júni 2007, vypracovaná pod záštitou Európskeho parlamentu sa zaoberá podporou trvalo udržateľných a obnoviteľných energií v programoch Kohéznej politiky 2000 – 2006 v 15 členských štátoch a projektoch Národných strategických referenčných rámcov (NSRR) 2007 – 2013 27 členských štátov EÚ.

Počas obdobia 2000 – 2006 činili plánované výdavky na trvalo udržateľné a obnoviteľné energie v rámci programov Štrukturálnych fondov približne 1 % celkových výdavkov. NSRR pre finančné obdobie 2007 – 2013 ukazujú významný nárast v tejto oblasti. Približne 15 miliárd eur bolo pridelených na investície do obnoviteľných energií, energetickej účinnosti a čistej mestskej hromadnej dopravy. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím predstavuje toto číslo množstvo, ktoré je päťkrát vyššie ako v rámci cieľa Konvergenca a sedemkrát vyššie ako v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

Scenár vývoja: Emisie CO₂ na plochu následkom medzimestskej cestnej dopravy

(2) Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu – Správa o pokroku Stratégie trvalo udržateľného rozvoja v roku 2007 (COM(2007) 642 final).

(3) Európsky parlament, Generálne riaditeľstvo pre vnútorné politiky Únie: Využívanie trvalo udržateľných a obnoviteľných energií v kontexte štrukturálnej politiky 2007 – 2013 (jún 2007).

Elektrárň na ropné bridlice v Estónsku.

Štúdia Parlamentu uvádza 15 príkladov dobrej praxe a formuluje tri všeobecné odporúčania: stanoviť dosiahnuteľný cieľ, strategickejší prístup k trvalo udržateľným a obnoviteľným energiám a lepšie riadenie energetických aspektov zásahov sektora.

20 20 do roku 2020

Návrh smernice⁴, predložený Komisiou Rade a Európskemu parlamentu 23. januára 2008, sa usiluje podporiť úsilie na splnenie energetických a klimatických plánov prijatých Radou v marci 2007. Na základe ekonomických a ekologických dôvodov pre využívanie obnoviteľných energií a potreby

posilniť podporný právny rámec, Komisia navrhuje ambiciózny balík opatrení, ktorý predstavuje začiatok „novej priemyselnej revolúcie“.

Tieto opatrenia sa usiluje o dosiahnutie nasledujúcich cieľov do roku 2020: 20 % zníženie emisií skleníkových plynov v EÚ v porovnaní s úrovňami v roku 1990 (30 % v prípade medzinárodného konsenzu); 20 % podiel obnoviteľných energií v spotrebe energie v EÚ do r. 2020 (v porovnaní s 8,5 % v súčasnosti); a biopalivá pokrývajúce 10 % palivových potrieb dopravy, keď palivo je vyrábané ekonomicky výnosným spôsobom. Navrhuje sa aj zdokonalenie systému obchodovania s emisiami.

(4) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – 20 20 do roku 2020. Príležitosť klimatických zmien v Európe (COM(2008) 30 final).

Životné prostredie a trvalo udržateľný rozvoj v...

...strategických smerniciach Spoločenstva 2007 – 2013

Strategické smernice Spoločenstva o súdržnosti¹, prijaté Radou, poskytujú členským štátom a regiónom súbor smerníc na „podporu harmonického, vyváženého a trvalo udržateľného rozvoja Spoločenstva“. Mnoho z týchto smerníc, ktoré sú uvedené nižšie, sa zaoberá životným prostredím.

Smernica 1.1.: „Zatraktívnenie Európy a jej regiónov pre investície a prácu“. To zahŕňa rozširovanie dopravnej infraštruktúry (1.1.1.), spolu so zlepšovaním environmentálneho stavu spôsobov dopravy a ich vyváženého rozloženia, v súlade s Bielou knihou o dopravnej politike.

Lepšia súčinnosť medzi ochranou životného prostredia a rastom (1.1.2.) zahŕňa uprednostnenie boja proti znečisťovaniu v jeho zdroji, najmä vo vzťahu k odpadu. Rada požaduje:

- významné investície do infraštruktúry za účelom plnenia Európskej environmentálnej legislatívy a Kjótskych záväzkov;
- obnova životného prostredia a dedičstva;
- vytváranie atraktívnych podmienok pre obchod;
- zavádzanie opatrení na prevenciu rizík prostredníctvom zlepšeného hospodárenia s prírodnými zdrojmi;
- cielenejší výskum;
- lepšie využitie informačných a komunikačných technológií;
- inovatívnejšia verejná správa.

S cieľom menej intenzívneho využívania tradičných energetických zdrojov (1.1.3.), navrhované opatrenia pozostávajú z:

- podpory projektov na zvýšenie energetickej účinnosti a rozvojových modelov nízkej energetickej náročnosti;
- podpory obnoviteľných energií a alternatívnych technológií;
- zamerania investícií na tradičné zdroje energie pre vyvinutie sietí, kde existuje dôkaz trhového zlyhania.

Smernica 1.2.: „Zlepšenie znalostí a inovácií pre rast“. Za účelom uľahčenia inovácií a podnikania (1.2.3) boli členské štáty vyzvané, aby využili silné stránky EÚ v eko-inováciách a k podpore zavedenia systémov riadenia životného prostredia.

...Národných strategických referenčných rámcov a operačných programoch

Strategické smernice pre súdržnosť 2007 – 2013 boli použité pri koncipovaní 27 „Národných strategických referenčných rámcov“ (NSRR) schválených Komisiou. NSRR sú základom 434 operačných programov, z ktorých už takmer všetky boli prijaté.

Tieto dokumenty celkovo odrážajú jasný záväzok členských štátov k ochrane životného prostredia a prevencii rizík, s celkovými investíciami 51 miliárd eur. V rámci nových programov 2007 – 2013 činí poskytnutá pomoc Kohéznej politiky pre trvalo udržateľné a obnoviteľné energie a čistú mestskú hromadnú dopravu 15,2 miliárd eur.

...iniciatíve „Regióny pre ekonomickú zmenu“

Komisia túto iniciatívu zahájila za účelom podpory implementácie Strategických smerníc prostredníctvom medziregionálnej spolupráce a siete rozvoja miest Urbact. Na túto iniciatívu bolo pridelených 327 miliónov eur a týka sa 30 prioritných tém, z ktorých tučt sa zameriava na životné prostredie.

...smerniciach Štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu

Nové smernice Štrukturálnych a Kohéznych fondov kladú väčší dôraz na environmentálne aspekty trvalo udržateľného rozvoja. **Všeobecný predpis** ich uvádza v definícii cieľov a úloh Fondu (článok 3), zatiaľ čo článok 17 stanovuje činnosť Fondov výlučne v rámci trvalo udržateľného rozvoja a v súlade s cieľom ochrany a zlepšovania životného prostredia.

Smernica **Európskeho fondu regionálneho rozvoja** (EFRR) stanovuje environmentálne opatrenia predpokladané vo všetkých oblastiach pre každý z nových prioritných cieľov: Konvergencia (Článok 4), Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (Článok 5), Európska územná spolupráca (Článok 6).

Článok 1 smernice **Kohézneho Fondu** zdôrazňuje, že Fond bol založený z túžby posilniť ekonomickú a sociálnu súdržnosť s ohľadom na trvalo udržateľný rozvoj, zatiaľ čo Článok 2 poukazuje na nové zameranie Fondu na trvalo udržateľný rozvoj pri deklarovaní spôsobilosti na „energetickú účinnosť a obnoviteľnú energiu“.

Je v každého záujme starať sa o ekosystém.

(1) Rozhodnutie Rady zo 6. októbra 2006 o Strategických smerniciach Spoločenstva o súdržnosti (2006/702/ES).

Regionálne prispôsobovanie sa klimatickým zmenám: výzva európskeho územného plánovania

od Ronana Uhela a Stéphane Isoardovej¹

Pre Európanov je veľmi dôležité, aby včas zaviedli adekvátne a úsporné adaptačné opatrenia na zabránenie alebo zmiernenie možných škôd spôsobených klimatickými zmenami ľuďom a ekologickým systémom.

Záplavy sú prvými viditeľnými dôsledkami klimatických zmien.

Najhoršie následky klimatických zmien pravdepodobne nezasiahnu Európu tento ani budúci rok. Nemôžeme si však dovoliť uspokojiť sa. Minuloročné dramatické lesné požiare v Grécku a záplavy v Spojenom kráľovstve znovu ukázali ničivú silu týchto živlov na ľudské zdravie a ekosystémy, a ich sociálno-ekonomické dopady. Hoci dopady klimatických zmien sa v rámci Európy budú líšiť, najnovšie odhady Medzivládneho panela pre klimatické zmeny (Intergovernmental Panel on Climate Change - IPCC) naznačujú, že frekvencia a intenzita udalostí spojených s extrémnym počasím bude v budúcnosti v dôsledku globálneho otepľovania narastať. Dokonca, aj keby sme emisie skleníkových plynov zastavili už dnes, tieto zmeny budú pokračovať ešte mnoho desaťročí a v prípade morskej hladiny, až storočia; prognózy na rok 2100 naznačujú, že teploty v Európe stúpnu o 2 až 6 °C v porovnaní s úrovňou z roku 1990.

Potreba adaptácie: regionálna a územná problematika

Juhovýchodná Európa, Stredomorie a stredná Európa sú najzraniteľnejšie regióny voči klimatickým zmenám. Na druhej strane, severné a niektoré západné regióny Európy môžu pociťiť isté prospešné dopady, najmä v poľnohospodárstve, aj keď len na obmedzenú dobu. Klimatické zmeny môžu mať za následok nárast výťažkov v hospodárskych lesoch severnej Európy, zatiaľ čo v stredomorských regiónoch a kontinentálnej Európe sa predpokladajú poklesy kvôli častejším obdobiam sucha. V južnej Európe sú navyše pravdepodobnejšie zvýšené riziká požiaru. Hornaté regióny, ako napr. Alpy, sú obzvlášť zraniteľné voči klimatickým zmenám a už teraz sú sužované vyššími než priemernými zvýšeniami teploty, keď topiace sa

(1) Ronan Uhel je vedúci Územnej analýzy a Stéphane Isoardová je projektová manažérka EEA pre Dopady klimatických zmien a adaptáciu. Európska environmentálna agentúra, Kongens Nytorv 6, 1050 Kodaň K, Dánsko. www.eea.europa.eu

ľadovce a trvalo zamrznutá pôda pravdepodobne spôsobia prudký nárast živelných nebezpečenstiev, eróziu pôdy a záplavy. Rakúsko už vyhodnocuje tieto riziká a s tým súvisiace negatívne účinky na zimnú turistiku, pričom posudzuje svoju zraniteľnosť voči dopadom klimatických zmien a koncipuje možné opatrenia na včasnú adaptáciu za účelom minimalizácie spoločenských nákladov. Klimatické zmeny by mohli mať hlboké dopady na pobrežné zóny v dôsledku nárastu morskej hladiny a zmien frekvencie a/alebo intenzity búrok. Holandsko, spolu so zainteresovanými stranami v príslušných sektoroch, vypracúva plány na zníženie rizík pobrežných a riečnych záplav. Biotopy a pobrežné ekosystémy v oblastiach Baltického, Stredozemného a Čierneho mora sú obzvlášť ohrozené značným úbytkom mokradí.

Preto je pre Európanov veľmi dôležité túto hrozbu rozpoznať a včas zaviesť adekvátne a nákladovo efektívne adaptačné opatrenia na zabránenie alebo zmiernenie možných škôd vyplývajúcich z týchto udalostí pre ľudí a

plánovanie, na túto otázku veľkého záujmu. Dôkladnejší výskum a koordinované analýzy sú potrebné na zostavenie súborov a modelov prvotných údajov, napríklad regionálna spätná predpoveď európskeho podnebia na prepojenie vylepšených hydrologických modelov s klimatickými zmenami. Len takto si môžeme položiť základné otázky ako napríklad, či nedostatok vody v regióne je dôsledkom nízkych zrážok alebo zlého hospodárenia.

Ekonomické náklady dopadov klimatických zmien (t.j. náklady nečinnosti) vo zvýšenej miere napomáhajú formovať politickú diskusiu. To je nevyhnutné pre rozvoj adekvátnych adaptačných reakcií ako prostriedkov zmierňovania škôd alebo uvedomovania si príležitostí spojených s klimatickými zmenami. Ekonomické náklady poskytujú všeobecnú metriku na vyhodnocovanie a monitorovanie sektorov a môžu napomôcť pri identifikácii kľúčových oblastí záujmu. Takisto existuje potreba ekonomickej perspektívy v európskych a národných adaptačných politikách za účelom doplnenia našich

Sfarbenie kožuchu polárnej lišky už bolo ovplyvnené klimatickými zmenami.

Letectvo je jedným z najrýchlejšie rastúcich zdrojov znečistenia a uhlíkových emisií.

ekologické systémy. Znižovanie zraniteľnosti a zvyšovanie odolnosti je spoločnou a naliehavou prioritou naozaj pre všetky krajiny, regióny, firmy a zainteresované strany v Európskej únii.

Informačné a znalostné medzery

Tvorcovia politiky a verejnosť potrebujú informácie, a tak kľúčovou výzvou bude ďalej rozvíjať vedecké chápanie klimatických zmien a ich dopadov na regióny, aby mohli byť rozvinuté čo možno najlepšie alternatívy adaptácie. V súčasnosti ani nevieme dostatočne implementovať strategické a koordinované činnosti na úrovni EÚ alebo národných úrovniach, nehovoriac o regionálnych a miestnych úrovniach.

Hlavnou prioritou je zdokonaľovanie našej bázy znalostí. Niektoré krajiny vypracúvajú alebo už dokončili národné odhady zraniteľnosti a/alebo národné adaptačné plány (napr. Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Portugalsko, Španielsko, Švédsko, Holandsko a Spojené kráľovstvo). Potrebujeme však zrealizovať viac odhadov zraniteľnosti a prispôbivosti v kľúčových ekonomických sektoroch a environmentálnych témach a použiť vhodné analytické nástroje, ako napr. územné

znalostí o dopadoch klimatických zmien. Naozaj je veľmi málo kvantifikovaných údajov o adaptačných nákladoch a ďalšia práca je neodkladne potrebná na vytvorenie dokumentačnej základne na uľahčenie informovanej, nákladovo efektívnej a primeranej adaptácie v Európe.

Dobrá prax v prvých adaptačných činnostiach, najmä tých, ktoré sa vyrovnávajú so súčasnými extrémnymi poveternostnými javmi, treba zdokumentovať a navzájom zdieľať. Európska environmentálna agentúra (EEA) zriadila databázu činností členských štátov vo vodohospodárskom sektore, ale tá musí byť pravidelne aktualizovaná príslušnými národnými organizáciami a rozšírená do nových členských štátov a ostatných sektorov. Neoceniteľné informácie sú k dispozícii aj v iných medzinárodných rámcach, napríklad Rámcový dohovor OSN o klimatických zmenách a Medzinárodný panel pre klimatické zmeny (IPCC) disponujú rozsiahlymi údajmi o zraniteľnosti a adaptácii, ale tieto informácie treba sprístupniť širšej verejnosti.

Výsledky výskumných programov často neboli v plnej miere zdieľané s tvorcami politiky a ostatnými zainteresovanými stranami v takej forme, v ktorej by im rozumeli. Existuje niekoľko dobrých príkladov, ako napr. projekty ESPACE

(Európske územné plánovanie: Adaptácia na klimatické javy) a BRANCH (Biodiverzita vyžaduje adaptáciu v severozápadnej Európe pri meniacom sa podnebí) v rámci spoločného programu INTERREG, ale vo všeobecnosti existuje naliehavá potreba projektov, ktoré môžu pomôcť pri zaistení správneho vedenia politiky a nástrojov, a ktoré pomôžu pri budovaní efektívnych nadnárodných a subnárodných sietí.

Kontext a perspektívy politiky

Zelená kniha Európskej komisie o adaptácii (2007)² poskytuje rámec, v ktorom musí byť úsilie koordinované. Konzultačné procesy musia byť „prepracované“, aby sa zaistilo, že Európa má integrovaný prístup vo všetkých jej priamych mechanizmoch financovania (napr. poľnohospodárstvo, súdržnosť, solidarita a nástroje LIFE+); rovnako ako existujúcu legislatívu a nové politické reakcie. Zelená kniha o adaptácii odštartovala politický proces adaptácie EÚ, ktorý bude ďalej podporovaný a rozvíjaný Európskou poradnou skupinou pre adaptáciu a príprava Bielej knihy o adaptácii bude publikovaná na konci roka 2008. Navyše, ďalšie sektorové politiky, ako napr. Smernica o povodniach (spoločné stanovisko Rady a Európskeho parlamentu v roku 2007) a Oznámenie o nedostatku vody a suchách prijaté Európskou komisiou (júl 2007), poskytujú veľmi užitočný a doplňujúci politický rámec, ktorý sa priamo zaoberá dopadmi klimatických zmien. Pripravuje sa aj Oznámenie o následkoch klimatických zmien na ľudské zdravie.

Z hľadiska územného a regionálneho rozvoja sa venuje zvýšená pozornosť adaptácii na klimatické zmeny. Na neformálnej ministerskej konferencii, ktorá sa konala v Lipsku v máji 2007, sa ministri zodpovední za územný rozvoj v členských štátoch EU dohodli na „Územnej agende Európskej únie“ a na „Akčnom pláne územnej súdržnosti“ v novembri 2007, v ktorých je adaptácia na klimatické zmeny kľúčovou otázkou. V tejto súvislosti pripravuje Európska komisia Zelenú knihu o územnej súdržnosti na rok 2008. Ďalšími politikami súvisiacimi s územným rozmerom sú Smernica o námornej stratégii, Modrá kniha o námornej politike, ako aj Smernica INSPIRE o poskytovaní informácií územného prostredia.

Majúc na mysli tieto vývojové trendy, Európska únia musí prispôbiť svoje riadiace štruktúry tak, aby sa zaoberali prierezovou povahou adaptácie. Ak by sa ňou nezaoberali, ohrozilo by to celé adaptačné úsilie. Názorne to dokázal projekt ESPACE, ktorý poskytuje konkrétne rady na adaptáciu pre tvorcov politiky zapojených do riešenia dopadov klimatických zmien na územné plánovanie pre vodohospodárstvo. V projekte je adaptácia na klimatické zmeny hlavným cieľom územného plánovania, pričom sa pozerá ďalej ako je obvyklé plánovanie, aby pochopil klimatické riziká a podporoval „zástancov adaptácie na klimatické zmeny“.

Tento typ projektu by mal byť rozšírený do ďalších kľúčových regiónov a problémov adaptácie, napr. sucha a nedostatok vody v južných a stredomorských regiónoch.

Prvým krokom je vypracovanie a implementácia opatrení týkajúcich sa klimatických zmien do už existujúcich stratégií a politiky. Napríklad zvýšiť dostupnosť a kvalitu vody a znížiť následky záplav, základným stavebným prvkom je Rámcová smernica o vode so svojim postupným a cyklickým prístupom. Je dôležité, že členské štáty EÚ už teraz podnikajú kroky na prediskutovanie toho, ako zabezpečiť, aby klimatické zmeny boli zakotvené v plánoch riadenia riečného povodia už od prvého cyklu, ktorý bude zahájený v roku 2009. S územným plánovaním treba nadviazať dôležité spojenia, pretože je potrebná silná angažovanosť zainteresovaných strán, aby bola adaptácia prijatá a úspešná. Medzi dôležitých aktérov patria subnárodné a miestne orgány, firmy a občania. Najmä územní plánovači by mali pracovať v rozsahu zodpovedajúcich rámcov na zaistenie toho, aby klimatické zmeny boli zahrnuté, keďže sa zaoberajú mnohými úrovňami plánovania a môžu integrovať a viesť k odhadu adaptačnej schopnosti.

Rozvoj a implementácia adaptívnych opatrení je relatívne novou záležitosťou.

Vypracovanie a implementácia adaptačných opatrení je pomerne novou záležitosťou. Rozsiahle dopady klimatických zmien na prírodné a umelé prostredie vo všetkých sektoroch a regiónoch sú nedostatočne zakotvené vo vývojových trendoch ostatných sektorových oblastí (napr. manažment pôdy a ekosystémov). Tieto vzájomné vzťahy je potrebné vytvoriť pre efektívnu a integrovanú reakciu politiky, spoliehajú sa najmä na zlepšené klimatické scenáre na regionálnej úrovni, pokročilé chápanie „dobrej praxe“ pomocou zdieľania informácií, účasti verejného ako aj súkromného sektora, a zaistenie spojitosti adaptačných opatrení s ostatnými cieľmi politiky. Ohľadne adaptácie musíme konať v Európe teraz a spolu, podobne ako sa to v súčasnosti deje so zmierňovaním. Naše kroky musia byť trvalo udržateľné, dôsledné a jednotné so stratégiami zmierňovania. Týka sa to všetkých úrovní našej spoločnosti a treba nové rámce na zaistenie toho, aby sa zapojili a splnili očakávania.

Dotazy posielajte na adresu:
information.centre@eea.europa.eu

(2) Zelená kniha Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Prispôbovanie sa klimatickým zmenám v Európe – možnosti pre činnosť EÚ (COM(2007) 354).

Regióny spolupracujúce na trvalo udržateľnom rozvoji

od Flory Dewarovej a Julie Verréa ¹

Sieť „Zozelenenie programov regionálneho rozvoja (GRDP)“ vyvinula produkty, ktoré pomáhajú verejným inštitúciám dodať plnú vážnosť environmentálnym otázkam v miestnom a regionálnom rozvoji.

Účastníci semináru v Exeteri, Anglicko, v roku 2006.

Na rozvoj európskych regiónov sa každoročne vynaložia stovky miliárd eur. Tieto peniaze poskytujú obrovský potenciál na rozvoj regiónov takým spôsobom, ktorý ochraňuje a zlepšuje životné prostredie, avšak mnohé správne orgány to ešte stále považujú za náročné.

Na uvoľnenie tohto potenciálu bola v roku 2004 vytvorená sieť „Zozelenenie programov regionálneho rozvoja (GRDP)“. Partneri GRDP chcú presadzovať efektívnejšie regionálne programy, ktoré miestnym ľuďom prinesú trvalo udržateľné výsledky.

Partnerstvo GRDP pracovalo 3 roky na vývoji produktov, ktoré pomáhajú verejným inštitúciám v celej Európe dodať

plnú vážnosť environmentálnym otázkam popri tradičnejších ekonomických a sociálnych cieľoch v rade rozvojových programov podporovaných EÚ v rokoch 2007 – 2013.

Začiatky projektu GRDP

Projekt GRDP bol celoeurópskou sieťou financovanou programom EÚ Interreg IIIC. Zrodil sa z diskusií medzi hlavnou skupinou partnerov z Talianska, Rakúska, Španielska, Malty, Anglicka a Walesu. Prediskutovali svoje skúsenosti z integrovania životného prostredia do regionálnych programov podporovaných Štrukturálnymi fondmi EÚ.

Hoci pravidlá EÚ upravujúce využívanie Štrukturálnych fondov hovoria, že životné prostredie a trvalo udržateľný

(1) Úradník pre zahraničné styky a projektový manažér GRDP. Environmentálna agentúra pre Anglicko a Wales, Manley House, Kestrel Way, Sowton Industrial Estate, Exeter EX2 7LQ, Spojené kráľovstvo. www.envisionsw.org

rozvoj by mali byť v jadre rozvojových programov, mnoho regiónov má problémy zaviesť to do praxe. Projekt GRDP bol určený na to, aby pomáhal takýmto regiónom.

Projekt spojil dokopy tridsaťdeväť partnerov. Partnerstvo bolo veľmi rozmanité. Partnermi boli miestne, regionálne a národné orgány, environmentálne orgány, rozvojové agentúry a výskumné ústavy z ôsmich členských štátov EÚ. Projekt bol založený na myšlienke, že partneri sa chcú navzájom učiť jeden od druhého a vypracovať všeobecný európsky prístup k integrácii životného prostredia do programov regionálneho rozvoja.

Environmentálna integrácia znamená zaobchádzanie so životným prostredím ako s rovnocennou zložkou popri sociálnych a ekonomických otázkach na každom stupni vytvárania a implementovania regionálneho programu. Na dosiahnutie tohto cieľa partnerstvo nadviazalo silné väzby s kľúčovými inštitúciami a sieťami po celej EÚ, ako napr. Európska sieť environmentálnych orgánov.

Výsledky GRDP

Na začiatku projektu bol v partnerských regiónoch vykonaný hĺbkový audit za účelom identifikovania dobrej praxe a praktických riešení pre integráciu životného prostredia do regionálnych rozvojových programov. Audit identifikoval aj prípadové štúdie, ktoré popisujú ako bolo životné prostredie úspešne integrované do Štrukturálnych fondov a ďalších rozvojových programov. Z nich partneri GRDP definovali štyri pracovné témy a konali sa štyri technické workshopy. V nadväznosti na workshopy boli vydané publikácie na rôzne témy spojené s integráciou životného prostredia.

V roku 2006 projekt GRDP vydal príručku, ktorej sa v Európskej únii dostalo veľmi vreľého uvítania: Príručka o hodnotení vplyvov stratégií na životné prostredie (SEA) pre Kohéznú politiku 2007 – 2013 (pozri rámik 1).

Charta a súbor nástrojov

Najnovšie publikácie podávajú prehľad o kľúčových zisteniach GRDP. Je to Charta GRDP a súbor nástroj nazvaných „Mimo súladu: ako môžu regióny pomôcť vybudovať trvalo udržateľnú Európu“.

Charta GRDP je orientovaná na všetky európske štátne organizácie. Je to stručný súbor hlavných princípov týkajúcich sa kľúčových aspektov integrácie životného prostredia do regionálnych rozvojových programov. Podpísaním Charty sľubujú „usiľovať sa o viac regionálnych programov trvalo udržateľného rozvoja, pracovať spoločne a podporovať zelené projekty“.

Súbor nástrojov GRDP spolu s CD-ROMom prípadových štúdií je navrhnutý na pomoc inštitúciám verejného sektora integrovať zelené otázky a životné prostredie do regionálneho rozvoja. Poskytuje zbierku informačných listov, príručku a dobrú prax o témach rozhodujúcich pre integráciu životného prostredia. Táto príručka, dostupná v siedmich jazykoch, predkladá praktické návrhy ako sa dá prostredníctvom zelených programov a projektov dosiahnuť väčšia efektivita a úspory nákladov. Po celej Európe sa zorganizovali propagačné workshopy o kľúčových prvkoch súboru nástrojov, ktorými boli: „Životné prostredie ako motor ekonomiky“, „Hodnotenie vplyvov stratégií na životné prostredie“, „Partnerstvo ako nástroj na zozelenenie regionálnych rozvojových programov“, „Ako urobiť projekty zelenými“.

Príručka o hodnotení vplyvov stratégií na životné prostredie pre Kohéznú politiku

„Príručka o hodnotení vplyvov stratégií na životné prostredie (Strategic Environment Assessment - SEA) pre Kohéznú politiku 2007 – 2013“ poskytuje informácie, zdroje a vykonávacie pokyny pre tých, ktorí ju potrebujú na realizáciu SEA pre programové dokumenty Kohéznej politiky. Je zverejnená na webovej stránke GR pre regionálnu politiku EÚ medzi návodmi Európskej Komisie na postup pri pomáhaní všetkým zúčastneným v implementácii európskych štrukturálnych opatrení. Tento nástroj môže byť široko využívaný vďaka partnerom, ktorí ho preložili do litovčiny, gréčtiny, taliančiny, portugalčiny, poľštiny a rumunčiny. Aj mnoho správnych orgánov z rôznych členských štátov využilo metodológiu GRDP SEA na nové operačné programy 2007 – 2013. Napríklad, v Grécku bola úspešne využitá na realizáciu troch SEA v rôznych regiónoch.

Príručka je dostupná na internetovej adrese:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/sea_handbook_final_foreword.pdf

10 tipov na dosiahnutie zelenších regiónov zo súboru nástrojov GRDP

- 1) Zaistiť, aby sa environmentálne ciele prelínali so všetkými programovými prioritami a opatreniami a boli brané do úvahy vo všetkých štádiách programu.
- 2) Uznať, že zelené projekty môžu ušetriť peniaze a môžu vytvárať sociálne a ekonomické príležitosti, ako aj stimulovať inováciu.
- 3) Zvážiť udržateľnejší prístup k poľnohospodárskym a vidieckym rozvojovým programom.
- 4) Zaoberať sa prijatím integrovaného mestského riadenia pre naše mestá a akceptovať obnovu životného prostredia ako motora trvalo udržateľnej miestnej ekonomiky.
- 5) Uznať, že SEA posilňuje plánovanie regionálneho rozvoja, a sprostredkúva udržateľnejší prístup k rozvoju.
- 6) Podporovať partnerstvo pracujúce na formovaní politiky, návrhu programov a implementácii projektov ako základného nástroja pre úspešný program.
- 7) Presadzovať zapojenie environmentálnych partnerov, vrátane environmentálnych orgánov, mimovládnych organizácií a ďalších.
- 8) Uznať využitie sietí na budovanie kapacity inštitúcií pre vypracovanie európskych, národných a multiregionálnych stratégií, politík, plánov a programov.
- 9) Usilovať sa o integráciu environmentálnych aspektov do návrhu, implementácie a monitorovania všetkých projektov.
- 10) Presadzovať a intenzívne propagovať informácie o úspešných ekologických projektoch pre podnietenie motivácie a angažovanosti medzi budúciimi žiadateľmi a užívateľmi projektu.

Výhody spolupráce s inými európskymi regiónmi

Projekt INTERREG IIC bol úspešný vďaka silnému partnerstvu EÚ a nadšenej podpore medzinárodnej projektovej skupiny so sídlom v Exeteri, v Environmentálnej agentúre pre Anglicko a Wales. Rozsah a počet partnerov poskytol ukážku najlepšej praxe EÚ a príležitosť prediskutovať spoločné problémy. Takisto „pridal vážnosť“ politickým odkazom. Partnerstvo bolo schopné pôsobiť na strategickej úrovni a stimulovať väčšie povedomie o potrebe integrácie životného prostredia do programov.

Produkty a aktivity projektu podporili niektorých partnerov v získavaní väčšej dôveryhodnosti a uznania pre ich prácu v oblasti „zozelenovania“ regionálneho rozvoja.

Vďaka včasnej dostupnosti dokumentov a siete GRDP, partneri a orgány ovplyvňujú programy regionálneho rozvoja v čase, keď sa životnému prostrediu dostáva oveľa viac pozornosti, najmä prostredníctvom diskusie o klimatických zmenách.

Na nižšie uvedenej adrese nájdete viac informácií a môžete si tu stiahnuť aj Príručku GRDP, súbor nástrojov a prípadové štúdie:

www.grdp.org

SPOJENÉ KRÁLOVSTVO

Obecná obnoviteľná energia vo waleskom údolí Dyfi

Celkové náklady: € 675 000
Príspevok EÚ: € 227 000

„V dobe zvyšujúceho sa odporu voči veľkým komerčným veterným farmám v strednom Walese sa tento projekt snaží pomôcť miestnym obyvateľom zaviesť niekoľko ich vlastných malých plánov na obnoviteľnú energiu. Dúfali sme, že maximalizáciou výhod obnoviteľnej energie na miestnej úrovni sa zlepší porozumenie a podpora pre ňu. S podporou Rady grófstva Powys, waleskej vlády a spoločnosti Dulus bolo 16 plánov podporených dotáciami a časom pre rozvoj firmy, vrátane 100 kW plánu na vodnú energiu predloženého sedliakom z vrchov. Bolo založené družstvo ‚Bro Dyfi Community Renewables‘. Jeho prvá (75kW) veterná turbína bola odvtedy doplnená o ďalšiu (500kW). Z riadiaceho orgánu ‚ecodyfi‘ sa stal sociálny podnik podporujúci trvale udržateľnú obnovu obcí v údolí Dyfi.“

Andy Rowland, manažér / Trefnydd, ecodyfi
andy.rowland@ecodyfi.org.uk
www.ecodyfi.org.uk

GRÉCKO

Využívanie geotermálnych polí v zátok Thessaloniki

Celkové náklady: € 75 600
Príspevok EÚ: € 37 800

„Oblasť východne od mesta Thessaloniki je už od grécko-rímskeho obdobia známa svojim bohatým geotermálnym potenciálom. V modernej dobe však táto energia nebola nikdy skutočne využívaná. V rámci projektu SEIPLED bol rozpracovaný plán na využívanie geotermálneho poľa ako nástroja pre miestny ekonomický rozvoj. Úspešne bolo zrealizované využívanie geotermálnej energie na vykurovanie verejných budov, pôdy určenej na kultiváciu vonku a v skleníkoch, a rekreačných kúpeľov. Bol vypracovaný projekt na vykurovanie plaveckého bazénu olympijskej veľkosti v samosprávnom meste Thermi geotermálnou energiou. Pilotný projekt umožní úspory 200 ton ekvivalentu ropy/rok, zníženie emisií CO₂ o 420 ton/rok a vytvorí pracovné a rekreačné príležitosti pre miestnu obec.“

Kostas Konstantinou,
technický riaditeľ Regionálnej energetickej agentúry
Stredného Macedónska (REACM) ANATOLIKI S.A.
reacm@anatoliki.gr

RAKÚSKO

„Energievision Murau“: 100 % energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2015

Celkové náklady: € 200 000
Príspevok EÚ: € 100 000

„Projekt ‚Energievision Murau‘ v Štajersku je založený na opačnom prístupe, ktorý zahŕňa všetky zainteresované strany v regióne v oblasti energetiky, vrátane spotrebiteľov. Vďaka tomuto projektu sa usporiadali regionálne konferencie o energetike, ktorých sa mohol zúčastniť ktokoľvek. Účastníci pochádzajú zo všetkých sektorov spoločnosti (plánovači, inštalatéri, malé a stredné podniky, dodávatelia a distribútori energie, prevádzkovatelia diaľkového kúrenia biomasou, lesníci a farmári, mestá a obce a ďalšie verejné úrady...), a spolupracujú na spoločných cieľoch, stratégií a projektoch. Niekoľko tematických pracovných skupín naplánovalo pilotné akcie a investičné projekty, t.j. biomasu, slnečnú, „zelenú“ elektrickú energiu a energetickú účinnosť. Od roku 2002 sa podiel obnoviteľných zdrojov v teplárenskom sektore zvýšil zo 47 % na 56 %, zatiaľ čo výroba „zelenej“ elektrickej energie činí 120 % potrieb. Projekt vyústil do vytvorenia mnohých pracovných miest a zvýšenia príjmov v tejto oblasti.“

Josef Bärnthaler,
Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau
josef.baernthaler@eao.st

URBACT

SUDEST – Trvalo udržateľný rozvoj prímorských miest

Celkové náklady: € 296 000
Príspevok EÚ: € 150 000

„Nadnárodné partnerstvo SUDEST fungovalo od októbra 2005 do júla 2007, aby identifikovalo dobrú prax pre trvalo udržateľný rozvoj prímorských miest. Zapojila sa do neho široká škála aktérov, ktorí sa zaoberali všetkými stránkami problému; od riadenia prístavov k rozvoju prístavných oblastí a ich okolia. Okrem mesta Neapol, vedúceho partnera projektu, sa do projektu SUDEST zapojili štyri mestá z EÚ a dve mestá z tretích krajín. Prístavná správa (spoločnosť pre obnovu miest) a štyri univerzity. Okrem toho, že záverečná správa projektu poskytuje prehľad vykonanej práce, je aj užitočným nástrojom pre prímorské mestá na hľadanie adekvátnych riešení pre rozvoj trvalej udržateľnosti.“

Gaetano Mollura, koordinátor projektového oddelenia programu URBACT, samosprávne mesto Neapol, Taliansko
urban@comune.napoli.it
www.urbact.eu/sudest

Operačné programy Poľska „Infraštruktúra a životné prostredie 2007 – 2013“

Zvýšenie atraktívnosti Poľska a jeho regiónov

Jarosław Orlinski, zástupca riaditeľa, Odbor pre koordináciu infraštruktúrnych programov, Ministerstvo regionálneho rozvoja, Poľsko

Operačný program Poľska „Infraštruktúra a životné prostredie 2007 – 2013“ je doteraz najväčším nástrojom Kohéznej politiky v Európskej únii. Nielenže odčerpáva významný podiel z Kohézneho fondu prideleného Poľsku (viac ako 22 miliárd eur), ale dostáva aj ďalšie a značné finančné prostriedky z EFRR (5,7 miliárd eur).

Viac ako 66 % prostriedkov Operačného programu (OP) bolo pridelených na dosiahnutie cieľov tzv. „Lisabonskej stratégie“ pre rast a zamestnanosť. Najväčší podiel zvyšných prostriedkov sa týka opatrení na ochranu životného prostredia. Takáto koncentrácia prostriedkov znamená, že OP bude mať pravdepodobne významný dopad nielen na Poľsko, ale na Európu ako celok.

Program prispeje k investíciám do infraštruktúry v 6 sektoroch: životné prostredie, doprava, energetika, vyššie vzdelávanie, kultúra a zdravotníctvo. Jeho hlavným cieľom je „zvýšenie investičnej atraktívnosti Poľska a jeho regiónov pomocou rozvoja technologickej infraštruktúry pri zachovaní ochrany a zlepšenia životného prostredia, zdravia, kultúrneho dedičstva a rozvoja územnej súdržnosti.“

Hoci má program široký záber, dokáže sa sústrediť aj na jeden cieľ: Všetky priority majú jasne definované ciele a zameriavajú sa na aktivity s najvyššou pridanou hodnotou. Aj sa navzájom dopĺňajú, pretože zdieľajú spoločný ekonomický cieľ: zvýšiť investičnú atraktívnosť. Tento spoločný cieľ si však vyžaduje holistický prístup, pretože samotný rozvoj dopravnej infraštruktúry by nepostačoval, ak by environmentálna infraštruktúra a dodávky energie neboli zároveň v súlade s rozvojom. Ak má byť ekonomický rast trvalo udržateľný, ohľaduplnosť k životnému prostrediu musí byť od začiatku jedným z horizontálnych cieľov OP.

Ako je uvedené v strategickej časti Operačného programu „Infraštruktúra a životné prostredie 2007 – 2013“, princíp trvalo udržateľného rozvoja bude implementovaný podporou investícií, ktoré

sa priamo a nepriamo týkajú ochrany životného prostredia:

- iniciatívy, ktoré sa priamo týkajú životného prostredia, budú zahŕňať projekty zaoberajúce sa tuhým odpadom a hospodárením s odpadovými vodami, prestavbou skládok odpadu; zvýšením ekologickej bezpečnosti; prípravou poľských podnikov na požiadavky na ochranu životného prostredia a poskytovaním finančných stimulov na opatrenia presahujúce tieto požiadavky; ochranou biodiverzity, chránených oblastí; rozvojom sociálnych postojov, ktoré prispievajú k ochrane životného prostredia, atď.
- iniciatívy, ktoré sa nepriamo týkajú ochrany životného prostredia, budú zahŕňať aktivity a projekty, ktoré podporujú ekologické spôsoby dopravy, t.j. železničná doprava, námorná doprava, hromadná mestská doprava vo veľkomestských aglomeráciách, rozvoj multimodálnej dopravy, vnútrozemských vodných ciest a inteligentných dopravných systémov. Špeciálnej prioritnej osi, ktorá sa plne venuje ekologickej doprave, bolo z Kohézneho fondu pridelených 7,6 miliárd eur. Čo sa týka energetického sektora, plánujú sa projekty, ktoré zlepšia a znížia spotrebu energie, ako aj zdroje obnoviteľnej energie.

Súčasne sa horizontálnym spôsobom do úvahy vezme aj racionálna spotreba energie, energetická účinnosť, energia z obnoviteľných zdrojov, znižujúce a náhradné aktivity, ako aj faktory, ako napr. presadzovanie nízko uhlíkových riešení, v príprave, hodnotení a implementácii projektu v rámci rôznych prioritných osí.

Operačný program „Infraštruktúra a životné prostredie 2007 – 2013“ prispeje k implementácii cieľov stanovených v politikách Spoločenstva, ako aj národných stratégiách a politikách ohľadne ochrany životného prostredia v Poľsku. Prostredníctvom implementácie OP sa učiní pokrok pri plnení „princípu oddelenia“, t.j. oddelenie závislosti na úrovniach emisií alebo dopyt po energii z dôvodu ekonomického rozvoja.

Inštalácia hlbinného čerpadla v novej čistiarni vôd v Dobrzyci, Poľsko.

Program tiež umožní Poľsku, aby sledoval ciele týkajúce sa emisií skleníkových plynov, ktoré Európska únia stanovila v roku 2007. Učiní tak podporou aktivít, ktoré sa usilujú o zvýšenie efektívnosti energetického sektora, presadzovaním obnoviteľných energií, investovaním do trvalo udržateľných dopravných systémov a, podľa potreby, preskúmaním vplyvu konkrétnych aktivít na zníženie objemu emisií.

Ďalšie informácie:

<http://www.pois.gov.pl>

Východ Anglicka na čele trvalej udržateľnosti a obnoviteľnej energie

Na dobrej ceste k nízko uhlíkovej ekonomike

Východ Anglicka je jedným z mála európskych regiónov, ktorý pravdepodobne splní nové a ambiciózne úlohy týkajúce sa redukcie uhlíka, ktoré Európska komisia stanovila v najnovšom balíku návrhov, za účelom boja proti klimatickým zmenám a presadzovania obnoviteľnej energie. Je tiež jediným regiónom s individuálnym nízko uhlíkovým programom financovaným €110 miliónmi z EFRR, ktorý pomôže znížiť emisie CO₂ a oživi ekonomický rast.

Návšteva komisárky Danuty Hübnerovej na stavenisku OrbisEnergy v januári 2008.

„Toto je vlajková iniciatíva“, povedal Richard Ellis, predseda Rozvojovej agentúry Východu Anglicka (EEDA), skupine zhromaždených návštevníkov – vrátane komisárky Danuty Hübnerovej – v januári, keď im robil obhliadku staveniska budovy OrbisEnergy. Program dostal €3.6 miliónov z programu Ciel 2 EFRR. Budova OrbisEnergy je dokonale situovaná v Ness Point v meste Lowestoft, najvýchodnejšom bode Veľkej Británie, a je určená na to, aby sa stala centrom pre obnoviteľnú energiu získavanú z vetra, vln a prílivu z celého Východu Anglicka. Päťpodlažná budova je postavená na stĺpoch len 30 metrov od pobrežia a ponúka rozsiahly výhľad na more. Na ochranu proti drsným poveternostným podmienkam má budova OrbisEnergy priepustný obklad proti dažďu, a je navrhnutá tak, aby obyvateľom poskytovala tieň pred ostrým pobrežným slnkom. Solárne vykurovanie znižuje celoročné teplotné výkyvy, čím tejto betónovej budove zaisťuje energetickú účinnosť a samoreguláciu.

Napájaná je z miestneho kotla na spaľovanie drevnej biomasy. Keď bude budova OrbisEnergy toto leto otvorená, k dispozícii budú flexibilné kancelárie, zasadačky a konferenčné miestnosti pre viac ako 30 malých a stredne veľkých firiem z rýchlo sa rozvíjajúceho sektora priemyslu obnoviteľných energií. „OrbisEnergy sa stane katalyzátorom rastu a bude hrať kľúčovú úlohu pri napomáhaní obnovenia oblastí Lowestoft a Great Yarmouth“, povedala Lisa Davidsonová, vedúca pracovníčka zodpovedná za komunikáciu v EEDA.

Líder Spojeného kráľovstva v obnoviteľnej energii

Východ Anglicka zastáva vedúcu pozíciu na trhu Spojeného kráľovstva s veternou energiou získavanou na otvorenom mori. Tento región sa nachádza medzi veľkými rozvojovými oblasťami pre veterné farmy na otvorenom mori; Greater Wash a Thames Estuary. Na nasledujúcich

Postavenie pobrežnej veternej turbíny.

8 rokov je kapacita energie získanej z vetra na otvorenom mori naplánovaná na 6 GW. Prístavy Lowestoft a Great Yarmouth sú v centre týchto rozvojových oblastí. Oba prístavy boli využívané počas budovania veternej farmy na otvorenom mori Scroby Sands, ktorá je jednou z prvých komerčných veterných fariem na otvorenom mori v Spojenom kráľovstve. Scroby Sands vyrába dostatok energie, aby zásobila vyše 36 000 domácností, čím ušetrí vyše 65 000 ton emisií oxidu uhličitého.

Tento región možno považovať aj za „centrum plynu“ Spojeného kráľovstva; za posledných 40 rokov Lowestoft a Great Yarmouth spravovali plynové polia v južnej časti Severného mora.

„Zručnosti a znalosti z plynového priemyslu možno priamo preniesť do sektora veternej energie získavanej na otvorenom mori. Niekoľkým regionálnym spoločnostiam pôsobiacich v priemysle ťažby ropy a plynu na otvorenom mori sa podarilo rozšíriť svoju činnosť do sektora veternej energie na otvorenom mori“, vysvetľuje Richard Ellis, predseda EEDA.

S najvyššou výrobou elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov v Anglicku sa tento región zaviazal do roku 2010 dodávať 14 % svojej elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov. Návrh plánu Východu Anglicka stanovuje cieľ regiónu pre obnoviteľnú energiu na 44 % do roku 2020; to je ďaleko viac ako sú národné ciele. Z 371 MW energie naplánovanej pre región do roku 2010 z projektov veternej energie získavanej na otvorenom mori je už 288 MW splnených alebo schválených.

S výhľadom do budúcnosti sa odhaduje, že štvrtinu potrieb Spojeného kráľovstva na elektrickú energiu by mohli uspokojiť energie získavané z vln a prílivu, ktoré sú len v počiatočnom štádiu vývoja. Región Východ Anglicka investuje viac finančných prostriedkov do výskumu a vývoja než ktorýkoľvek

3 otázky pre Davida Morralla

riaditeľa európskej
a medzinárodnej
sekcie v Rozvojovej agentúre
Východu Anglicka (EEDA)

- **David Morrall, väčšina regiónov EÚ nekladie taký silný dôraz na nízko uhlíkovú ekonomiku. Čo motivovalo Východ Anglicka, aby tak urobil?**

Na podporu tejto agendy existuje neprekonateľný ekonomický argument. Región disponuje veľmi zdravým a rastúcim obchodným sektorom, ktorý sa sústreďuje na rozvoj obnoviteľnej energie a environmentálnych technológií. Tieto spoločnosti idú v čele rozvoja nových technológií a je dôležité, že budujeme a rozvíjame tieto odborné znalosti ako hlavnú časť ekonomiky regiónu. Východ Anglicka je navyše nízko položený a je obzvlášť postihnutý vplyvmi klimatických zmien – takže je absolútne životne dôležité, aby sme náš ekonomický rast riadili spôsobmi, ktoré sú dlhodobo udržateľné.

- **Boli ste riaditeľom pre Európu v GO-East, riadiacom orgáne programu Cieľ 2 Východu Anglicka 2000 – 2006. Teraz ste vstúpili do EEDA, aby ste pracovali na novom programe Konkurencieschopnosť 2007 – 2013. Čo sa týka nízko uhlíkovej ekonomiky, akú súvislosť vidíte medzi týmito dvomi programami?**

Program Cieľ 2 bol vypracovaný ešte v roku 1999 a podnebie sa odvtedy v každom zmysle zmenilo. Je zjavné, že ak by sme vtedy navrhli program zameriavajúci sa na nízko uhlíkovú ekonomiku, som si istý, že by bol prijatý s trochu zmiešanými ohlasmi. Nehľadiac na to, že po nejakom čase sme uznali dôležitosť tejto agendy vo Východe Anglicka, a teda našich investícií pomocou programu Cieľ 2 do projektov, ako napr. OrbisEnergy a náš silný záväzok pre trvalú udržateľnosť ako prierezovú tému v tomto programe. Takže náš nový program EFRR Konkurencieschopnosť 2007 – 2013 týkajúci sa nízko uhlíkovej ekonomiky začíname na silnom základe, a je výborne zladený so širším Lisabonským záväzkom, ktorý je pilierom nového programového obdobia EÚ.

- **Čo by kameňom dohodil od Londýna, Východ Anglicka je dynamický región, kde sa v období do roku 2021 predpokladá veľmi významný rast. Dá sa tento silný rast zosúladiť s cieľmi stanovenými pre nízko uhlíkovú ekonomiku?**

Obe idú ruka v ruke. Silný rast prináša so sebou určité výzvy a ekonomické príležitosti. Pomocou nového programu chceme zaistiť, aby bol rast trvalo udržateľný, ale aby sme zároveň maximalizovali ekonomické príležitosti. Chceme tiež hrať hlavnú úlohu pri tvorbe politiky v tejto agende a tak som odhodlaný zaistiť, aby sme naše odborné znalosti a skúsenosti z nového programu zdieľali s ostatnými regiónmi a partnermi v celej Európe.

iný región v Spojenom kráľovstve a viac než väčšina ostatných európskych regiónov. To znamená, že tento región je aj v pozícii, že môže ponúknuť adekvátne podporné služby pre nastupujúci sektor obnoviteľných energií získavaných z mora.

Dosiahnutie konsenzu

Východ Anglicka, so svojou rastúcou ekonomikou oživenou sčasti vďaka silným väzbám s Londýnom, je domovom 5,5 miliónov ľudí. Región je nastavený na ešte vyšší ekonomický rast v období do roku 2021. To bude zahŕňať ďalších 500 000 domácností, 450 000 dodatočných pracovných miest a prírastok obyvateľstva na šesť miliónov ľudí. Z geografického hľadiska je Východ Anglicka v dôsledku nížinatého reliéfu, relatívne nízkych ročných zrážok a rozsiahleho pobrežia obzvlášť zraniteľný voči klimatickým zmenám. Preto je životne dôležité sprostredkovať ekonomický rast, ktorý uznáva a zaoberá sa uhlíkovou stopou regiónu. Podporou nízko uhlíkovej ekonomiky zabezpečí, že rast bude sprostredkovaný spôsobom, ktorý je vhodný, trvalo udržateľný a nevyhnutný pre obdobie 2007 – 2013 a neskôr.

Od 3. septembra do 26. novembra 2007 sa konala široká diskusia o návrhu regionálnej economickej stratégie. EEDA obdržala viac ako 200 formálnych písomných ohlasov. Workshopov sa zúčastnilo asi 270 ľudí, zastupujúcich približne 180 organizácií. Konalo sa osemdesiat konzultačných stretnutí s miestnymi a regionálnymi partnerskými skupinami a agentúrami. Počas 12-týždňového konzultačného obdobia EEDA zhromaždila a zaznamenala reakcie ľudí.

Richard Ellis okomentoval tento proces slovami: „V nasledujúcich mesiacoch budeme chcieť zakalkulovať dôsledky nových údajov a analýzy, vrátane ďalšej práce, ktorá skúma dôsledky dostupnosti životného prostredia a bývania rôznych úrovní ekonomického rastu. Je to obrovská, ale vzrušujúca výzva na navrhnutie plánu s partnermi, ktorý zvýši produktivitu regiónu a pomôže sa vyrovnáť s klimatickými zmenami, zabezpečí firmám, že sa budú môcť chopiť príležitostí, ktoré nízko uhlíková ekonomika ponúka.“ Všetky ohlasy na konzultácie sa teraz analyzujú a zverejnenie konečnej regionálnej economickej stratégie je naplánované na budúce leto. Vo svetle Stratégie trvalo udržateľného rozvoja Spojeného kráľovstva¹, najnovších návrhov EÚ o

Zdieľanie trvalej udržateľnosti v Severnom mori

V rokoch 2000 až 2007 sa región Východ Anglicka zapojil do dvoch programov spolupráce INTERREG IIIB s ďalšími regiónmi Severného mora v oblasti trvalo udržateľného rozvoja.

POWER (Presadzovanie regiónov s veternou energiou získavanou na otvorenom mori), vytvoril Kompetenčnú sieť Severného mora vo veternej energii získavanej na otvorenom mori, ktorou spojil organizácie z vedúcich regiónov získavania veternej energie na otvorenom mori. V rámci programu POWER Rada grófstva Suffolk a partneri Východu Anglicka spolupracovali s organizáciami v Nemecku, Dánsku, Holandsku a Flámsku. Projekt si získal vynikajúcu reputáciu a bol prezentovaný na mnohých seminároch a konferenciách na regionálnej, národnej a európskej úrovni. Pozoruhodnými úspechmi pre Východ Anglicka bolo zriadenie silnej medzinárodnej siete veternej energie získavanej na voľnom mori, mnoho vysoko úspešných medzinárodných obchodných podujatí, vydanie podporných reťazových štúdií o veternej energii získavanej na voľnom mori a usporiadanie prednášky na tému Vietor na voľnom mori na vysokej škole v Lowestofte.

SmartLIFE (Šikovné inovácie životného štýlu pre naše životné prostredie), bol medzinárodný pilotný projekt vedený Radou grófstva Cambridgeshire, v partnerstve s Odborom životného prostredia švédskeho mesta Malmö a spoločnosťou TuTech Innovation GmbH z nemeckého Hamburgu. Program SmartLIFE sa sústredil najmä na nedostatok zručností a kapacity v stavebnom priemysle potrebných na dodanie bytov, ktoré by boli dostupné i environmentálne udržateľné. Projekt zriadil niekoľko školiacich kurzov a kvalifikácií. Asi 2 500 účastníkov školení prešlo centrami zriadenými vďaka programu SmartLIFE. Projekt získal niekoľko environmentálnych ocenení a bol zaradený do užšieho výberu pre slávnostné udeľovanie ocenení GR RegioStars 2008.

"Innovation and Business Base" (Inovačná a obchodná základňa) v Lutone.

(1) Podľa Kjótskeho protokolu má Spojené kráľovstvo medzinárodný cieľ znížiť svoje emisie skleníkových plynov o 12,5 % počas obdobia rokov 2008 – 2012. Ďalšie dva ambiciózne domáce ciele sú: znížiť emisie oxidu uhličitého o 20 % do roku 2010 a približne o 60 % do roku 2050, v porovnaní s úrovňou z roku 1990.

Firma na skladovanie zŕn, Camgrain, vlastnená farmárom zníži uhlíkové emisie o 1 000 ton ročne.

znížení využívania uhlíka, a presvedčenia o regionálnych zručnostiach, ktoré existujú na podporu vývojových trendov v tejto oblasti, cieľ dosiahnutia nízko uhlíkovej ekonomiky v tomto regióne má širokú podporu.

Environmentálne zoskupenie v meste Peterborough

Peterborough (populácia: 160 000) má ambície stať sa „environmentálnym centrom“ Spojeného kráľovstva. Mesto je domovom 300 vedúcich environmentálnych firiem a mnohých environmentálnych organizácií, vrátane Centra Spojeného kráľovstva pre ekonomický a environmentálny rozvoj. Takáto koncentrácia firiem a organizácií pomohla vytvoriť environmentálne zoskupenie, ktoré prispelo k výrazným úspechom v oblasti životného prostredia. Členovia zoskupenia pochádzajú z rôznych sfér: agentúry štátneho sektora, ktoré vláde poskytujú politické poradenstvo; firmy aktívne zapojené do recyklácie odpadu; spoločnosti vyvíjajúce a využívajúce popredné technológie a poradenské služby predávajúce svoje odborné znalosti po celom svete. Zoskupenie zamestnáva viac ako 4 500 ľudí a zodpovedá za vyše päť percent HDP mesta. Nedávno otvorené inovačné centrum podporí a postará sa o začínajúce firmy v environmentálnom sektore. „Zelená štvrť“ je naplánovaná v blízkosti železničnej stanice; bude zahŕňať 25 000 m² nízkouhlíkovej zástavby kancelárií a ekologické reprezentačné predajne. V Peterboroughu, rovnako ako v Lowestofte s jeho centrom „OrbisEnergy“ alebo v Lutone s „Inovačnou a obchodnou základňou“, tieto nové zariadenia podporované EFRR hrajú kľúčovú úlohu pri zlepšení oblastí, v ktorých sa nachádzajú. Vlastné spojenie medzi tvorbou infraštruktúry a obnovou miest je ďalším kľúčovým aspektom regionálnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja. „Východ Anglicka vedie v mnohých ohľadoch v pokroku, ktorý robí pre rozvoj prosperity regiónu ako nízko uhlíkovej ekonomiky,“ konštatuje David Morrall.

Ďalšie informácie:
<http://www.eeda.org.uk/>

Program EFRR Konkurencieschopnosť pre Východ Anglicka (2007 – 2013)

Regiónu Východ Anglicka, ktorý sa skladá z grófstiev Bedfordshire, Cambridgeshire, Essex, Hertfordshire, Norfolk a Suffolk, bolo pridelených približne €110 miliónov v rámci cieľa EÚ „Konkurencieschopnosť a zamestnanosť“. Nový program EFRR Konkurencieschopnosť pre Východ Anglicka sa presunul od predchádzajúceho programu Cieľ 2 (2000 – 2006), ktorý sa zaoberal ekonomickou reštrukturalizáciou, k opätovnému zameraniu sa finančných prostriedkov EFRR na príležitosti pre trvalo udržateľný rast v celom regióne.

Ciele programu sú:

- Zlepšiť znalostnú ekonomiku pre tvorbu viac pracovných miest vyššej kvality v kontexte nebývalých úrovní plánovaného rastu.
- Povzbudiť inovácie, súkromné podnikanie a rast znalostnej ekonomiky pomocou výskumu a inovácií, vrátane nových informačných a komunikačných technológií.
- Vytvoriť viac a lepšie pracovné miesta prilákaním viac ľudí do zamestnania a zlepšením adaptability zamestnancov a podnikov, a zvýšením investícií do ľudského kapitálu.
- Sprostredkovať agendu rastu spôsobom, ktorý uznáva uhlíkovú stopu regiónu a potrebu jej stabilizácie a zníženia.

Priority

Program má v súlade s celkovou témou tri operačné prioritné osi:

- 1) **Presadzovať inovácie a prenos znalostí so zámerom zvýšenia produktivity** (€37,3 miliónov) - a) Povzbudiť komercializáciu naprieč silnej výskumnej základni regiónu, vrátane „čistých“ technológií na zvýšenie účinnosti a produktivity; b) Podporovať preberanie informačných technológií, ktoré môžu podporovať inovácie a produktivitu; c) Povzbudzovať firmy, aby sa angažovali inštitúcie vyššieho vzdelávania za účelom realizácie prenosu znalostí.
- 2) **Stimulovať podnikanie a podporovať úspešné firmy prekonávaním bariér pri zakladaní a rozširovaní firiem** (€26,6 miliónov) - a) Zlepšiť prístup firiem k finančným prostriedkom, najmä tých, ktoré sa zameriavajú na nízko uhlíkovú ekonomiku; b) Podporovať sociálny rozvoj podnikov, najmä tých, ktoré sa zameriavajú na nízko uhlíkovú ekonomiku; c) Presadzovať „zakladanie“ firiem, najmä tých s neúmerne nízkym zastúpením skupín, napr. žien, etnických skupín a migrantov; d) Podporovať firmy s vysokým rastom; e) Vyvíjať čisté technológie a oblasti obnoviteľných energií; f) Povzbudzovať manažment a pracovnú prax pre firmy, ktoré znížia svoje uhlíkové stopy.
- 3) **Zaistiť trvalo udržateľný rozvoj, výrobu a spotrebu** (€42,6 miliónov) - a) Podporovať miestne pracovné miesta a obchodný rast v mestských a vidieckych oblastiach, ktorý umožní nízko uhlíkové výstupy; b) Podporovať nízko uhlíkový prístup pre výstavbu a územný rozvoj; c) Presadzovať efektívne využívanie zdrojov a minimalizovať odpad.

Kontakt: erdf@eeda.org.uk

„Urobenie ostrova El Hierra trvalo udržateľným“ – inovačný projekt s cieľom dosiahnuť energetickú sebestačnosť na Kanárskych ostrovoch

Juan Ruiz Alzola, riaditeľ Technologického inštitútu Kanárskych ostrovov (ITC)

Rovnako ako ostatné Kanárske ostrovy, aj El Hierro je úplne závislý na energii z externých zdrojov. Elektrickú energiu dodávajú elektrárne spaľujúce znečisťujúce fosílna palivá. Hoci má ostrov bohaté zdroje veternej energie, využívanie tohto nesmierného potenciálu na zásobovanie ostrova energiou sa ukázalo ako náročná úloha.

Predtým ako bude možné vo väčšej miere zaviesť obnoviteľné energie, treba prekonať značné technické prekážky. Jednou z alternatív je skombinovať systémy veternej energie s veľmi malými hydroelektrickými systémami, kde bude pomocou veternej energie voda prečerpávaná medzi dvomi nádržami v rôznych výškach. Keď bude dopyt po elektrickej energii, voda padajúca z hornej nádrže začne poháňať turbíny v hydroelektrárni.

Ostrov El Hierro má malú rozlohu (278 km²) s veľkými reliéfnymi kontrastmi. Energetické potreby jeho 10 500 obyvateľov uspokojuje 12 MW dieselová elektráreň. Vzhľadom na jeho veľkosť, hornatý terén, spotrebu energie a významný potenciál veternej energie, je ostrov ideálnym miestom pre systém výroby elektrickej energie z kombinácie vodnej a veternej energie. V systéme navrhnutom pre ostrov El Hierro bude veterná farma vyrábať elektrickú energiu, ktorá sa potom privedie do rozvodnej siete ostrova, aby sa uspokojila časť potrieb obyvateľstva po energii. Ak je nadbytok veternej energie, ktorú nie je možné priviesť do rozvodnej siete, táto prebytočná energia sa využije na prečerpávanie vody medzi nádržami. Ak je sila vetra nedostatočná, uložená voda sa uvoľní, začne padať na niekoľko turbín, ktoré následne vyrobia požadovanú elektrickú energiu. Hydro-veterná elektráreň premení nestály zdroj energie na regulované a stále dodávky elektrickej energie. Tento proces maximalizuje využívanie veternej energie a minimalizuje spotrebu fosílnych palív.

Rada ostrova El Hierro, elektrárenská spoločnosť UNELCO-ENDESA a vláda Kanárskych ostrovov nedávno založili prostredníctvom ITC, „Gorona del Viento El Hierro“ spoločnosť, ktorá bude zodpovedná za vybudovanie a prevádzku hydro-veternej elektrárne. Spoločnosti ITC a UNELCO-ENDESA v súčasnosti spolupracujú na technických projektoch zaoberajúcich sa výstavbou a riadením

systému kombinácie vodnej a veternej energie. Tento projekt predstavuje významnú technologickú výzvu v tom, že je prvý svojho druhu na svete. Zapojenie sa Inštitútu pre diverzifikáciu a úsporu energie (IDEA) prináša do projektu ďalšiu pridanú hodnotu a v blízkej budúcnosti pomôže premeniť túto myšlienku na skutočnosť.

Hydro-veterná elektráreň (odhadované náklady €54 miliónov) vyrobí celkovo 10 MW elektrickej energie, čím zníži ročnú spotrebu ropy o 6 000 ton a táto ropa nebude musieť byť na ostrov dovezená loďou. Navyše sa každý rok do atmosféry vypustí o 20 000 ton CO₂ menej.

Projekt nazvaný „El Hierro: 100 % obnoviteľná energia“ spolufinancuje Európsky fond regionálneho rozvoja a koordinuje ho spoločnosť ITC a zapojí sa doň Rada ostrova El Hierro a ďalších päť európskych inštitúcií. Vypracuje sa štúdia o stratégiách pre dosiahnutie úplnej energetickej sebestačnosti ostrova, ako aj možnosť prenosu tohto ambiciózneho projektu na ďalšie ostrovy v Európe a ďalšie regióny na celom svete. Medzi stratégie patrí zvýšiť povedomie o otázkach úspory energie a zvýšiť využívanie ďalších zdrojov obnoviteľnej energie (ako napr. termálna a fotoelektrická slnečná energia) alebo využívanie rôznych druhov biomasy a organického odpadu vyprodukovaného na ostrove. Tento projekt obnoviteľnej energie učiní z ostrova El Hierro svetového lídra v oblasti implementácie systémov energetickej sebestačnosti založených na čistých, obnoviteľných zdrojoch, čím prispeje k zrýchleniu ekonomického a sociálneho rozvoja zlučiteľného s ochranou životného prostredia.

Viac informácií získate na: itc@itccanarias.org

Pohľad na celý systém.

INTERREG IIIA ŠPANIELSKO/PORTUGALSKO

Podpora korkovému sektoru

Celkové náklady: € 2 106 435

Príspevok EÚ: € 1 579 827

„Korok je kľúčovým zdrojom pre environmentálnu a územnú rovnováhu Sierra San Mamede a Sierra San Pedro, 8 500 km² oblasti situovanej v juhovýchodnej časti Ibérskeho polostrova susediacej s regiónmi Alentejo a Extremadura. V tejto oblasti by mohlo viac ako 120 malých firiem zaniknúť, ak stratia svoj tradičný trh; vyrábanie korkov pre víno. Aby sa mohol zaoberať touto hrozbou, cezhraničný projekt spolupráce ‚Corchica‘ viedol k lepšiemu spoznaniu tohto sektora, oblasti a trhu. Okrem toho sa konali propagačné akcie, podporila sa spolupráca medzi výrobcami a bola poskytnutá technická pomoc v podnikovom riadení. Tento prístup vyvrcholil prípravou strategického plánu a vytvorením ‚Korkového zoskupenia‘ v Extremadure, ktoré je naplánované na rok 2008.“

Fatima Canová,
úradníčka zodpovedná za projekt, ASECOR
fcano@asecor.com

INTERREG IIIA ÍRSKO/SEVERNÉ ÍRSKO

„Známky života“: Environmentálne povedomie medzi školákmi

Celkové náklady: € 532 140

Príspevok EÚ: € 399 105

„Známky života bol projekt spolupráce v rokoch 2005 – 2006, ktorý vyvinul softvér pre pda technológiu a databázu webovej stránky napojenú na Geografický informačný systém s údajmi o počasí, kvalite vody, charakteristikách prúdov a biotopoch v riekach v rámci povodia riek Blackwater, Foyle a Melvin, ktoré pretekajú pozdĺž hranice Severného Írska a Írskej republiky. Deti každý mesiac vyhotovili záznam blízko ich školy a údaje následne nahrali do databázy webovej stránky. Tak mali príležitosť porovnať svoje údaje s údajmi iných škôl v rámci ich povodia. Spoločné exkurzie podporili medzikomunitné väzby a väčšie identifikovanie sa s miestnymi zdrojmi. Projekt podnietil väčšie environmentálne povedomie medzi deťmi a zaviedol nové technológie do odľahlých vidieckych škôl a obcí.“

Gretta McCarronová, vedúca projektu
blackwatervitalsigns@yahoo.ie
www.vitalsignsireland.org

INTERREG IIIC Východ

Prestavba uzavretých skládok odpadov

Celkové náklady: € 4 500 000

Príspevok EÚ: € 3 240 000

„Projektu spolupráce IUWMM (Integrovaný model mestského odpadového hospodárstva) sa zúčastnilo 14 regionálnych a miestnych orgánov, ktoré zdieľali dobrú prax v oblasti odpadového hospodárstva. Jedným zo skúmaných prípadov bola stará, uzavretá skládka odpadov na juhu mesta Lipsko (populácia: 500 000). V minulosti bolo na nej uložených približne 3,8 miliónov m³ odpadu. Táto skládka odpadov nevyhovovala európskym environmentálnym predpisom, najmä čo sa týka ochrany podzemnej vody a emisií plynu. Prvým krokom bolo preskúmanie rizík pre životné prostredie. Následne bola navrhnutá prestavba skládky odpadov s cieľom minimalizácie množstva priesakovej vody a využitia skládky odpadov ako rekreačnej plochy a nakoniec výroby energie z plynu a slnka. Preto bola skládka odpadov pokrytá tesniacim systémom (26 ha) a potom rekultivovaná.“

Frank Richter, Stadtreinigung Leipzig,
Eigenbetrieb der Stadt Leipzig
FRichter@SRLeipzig.de

INTERREG IIIB Baltské more

Prispôsobenie sa klimatickým zmenám v oblasti Baltského mora

Celkové náklady: € 2 246 822

Príspevok EÚ: € 1 399 616

„Prispôsobenie sa klimatickým zmenám hrá veľmi dôležitú úlohu v trvale udržateľnom územnom rozvoji. ‚Smerom k prispôsobeniu sa klimatickým zmenám v regióne Baltského mora‘ je najnovším výsledkom panbaltských projektov týkajúcich sa prispôsobeniu klimatickým zmenám (SEAREG‘ a ‚ASTRA‘), ktoré boli vypracované pod vedením Fínskeho geologického výskumu, v spolupráci s niekoľkými miestnymi a regionálnymi orgánmi a výskumnými ústavmi. Táto plodná medziodborová spolupráca umožnila mestám, ako napr. Espoo vo Fínsku a Gdaňsk v Poľsku, zahrnúť prispôsobenie sa klimatickým zmenám do budúceho územného plánovania.“

Philipp Schmidt-Thomé,
Fínsky geologický výskum (GTK)
philipp.schmidt-thome@gtk.fi
www.astra-project.org

„Práca pre regióny – Regionálna politika EÚ 2007 – 2013“

Nová brožúra „Práca pre regióny. Regionálna politika 2007 – 2013“ je teraz k dispozícii vo všetkých jazykoch Spoločenstva. 36-stranová publikácia vysvetľuje ako regionálna politika EÚ funguje a ako podporuje napr. dopravu, inovácie, environmentálny a mestský rozvoj v európskych regiónoch a mestách. Ďalšími aspektmi, ktoré publikácia pokrýva, sú spolupráca medzi regiónmi, hodnotenie programov, ako aj audit, požiadavky na kontrolu a zverejňovanie. Čísla ukazujú koľko peňazí (z fondov EÚ) sa v budúcich rokoch minie v 27 členských štátoch EÚ a za čo.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/pres_en.htm

Kontakty

Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre regionálnu politiku
Oddelenie B1 – Komunikácia, informácie, vzťahy s tretími krajinami
Ana-Paula Laissy
Avenue de Tervuren 41, B-1040 Brussels
Fax: (32-2) 29-66003
E-mail: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

ISSN 1725-826X

© Európske spoločenstvá, 2008
Reprodukcia povolená pod podmienkou uvedenia zdroja.

Printed in Belgium

ÚRAD OFICIÁLNYCH PUBLIKÁCIÍ
EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV
L-2985 Luxemburg

Úrad pre publikácie
Publications.europa.eu